

4. Заярний О. А. Деякі особливості господарсько-правової відповідальності за порушення організаційно-господарських зобов'язань, що виникають з договорів / О. А. Заярний. // Вісник господарського судочинства. – 2017. – № 7. – С. 171-177.

УДК 346.1(043.2)

Панченко І.В., студентка,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Загрішева Н.В., к.ю.н., доцент

ГОСПОДАРСЬКІ ПРАВОВІДНОСИНИ І ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

Сфера господарювання є надзвичайно складною з огляду на різноманітність відносин, що складаються між її суб'єктами та іншими учасниками господарського життя. Відносини, що виникають при цьому, попри свою багатоманітність, є господарськими, оскільки їм притаманні спільні специфічні ознаки:

1. Сфера виникнення - господарські системи будь-якого рівня (державного - економіка країни, територіального - економіка певного регіону, локального - суб'єкти господарювання/господарські організації);

2. Урегульованість цих відносин за допомогою господарсько-правових норм (містяться в актах господарського законодавства - в широкому розумінні, в тому числі установчих документах), у певних випадках - ще й за допомогою господарських договорів (як правового документа), що забезпечують індивідуальне "підрегулювання" з урахуванням специфіки господарського зв'язку;

3. Особливий суб'єктний склад (обов'язковим учасником цих відносин є суб'єкти господарювання - індивідуальні підприємці та/або господарські організації, в певних випадках суб'єкти організаційно/управлінсько-господарських повноважень (органи державної влади: господарські та функціональні міністерства/відомства; органи місцевого самоврядування, наділені господарською компетенцією; господарські об'єднання; холдингові компанії, засновники та власники майна суб'єктів господарювання); крім того, участь у цих відносинах також беруть (можуть брати) споживачі, громадяни, громадські та інші організації, які виступають засновниками суб'єктів господарювання чи здійснюють щодо них організаційно-господарські повноваження на основі відносин власності (ч. 1 ст. 2 ГК України) [1, с. 41-43];

4. Об'єктом господарських правовідносин є майно у формі речей і безтілесного мана/нематеріальних активів (у тому числі об'єктів права інтелектуальної та права промислової власності), необхідне для

організації та безпосереднього здійснення господарської діяльності;

5. Зміст - суб'єктивні права та обов'язки суб'єктів господарювання й суб'єктів організаційно-господарських повноважень та інших учасників господарського життя, визначені нормативно-правовими актами (господарським законодавством) та іншими правовими документами (договорами, зокрема), а також реальні дії зазначених осіб щодо реалізації цих прав та обов'язків, спрямовані на безпосереднє здійснення господарської діяльності (виготовлення продукції, виконання робіт, надання послуг) та/або організація/ управління такою діяльністю;

6. Поєднання майнових та організаційних елементів; так, створення господарської організації вимагає:

1) сукупності організаційних дій засновників у формі укладення засновницького договору (якщо засновників двоє і більше), скликання та проведення установчих зборів (у передбачених законом випадках), здійснення державної реєстрації новостворюваної організації, отримання необхідних ліцензій та інших дозволів;

2) наділення новостворюваної організації необхідним для започаткування та здійснення нею відповідної (визначеної установчими документами з урахуванням вимог закону) господарської діяльності майновою базою з визначенням правового титулу майна (право власності, право господарського відання, право оперативного управління [2, с. 77-78]);

7. Віддзеркалення в господарських правовідносинах публічних інтересів (держави, суспільства, значних прошарків суспільства, зокрема, споживачів) та приватних інтересів (носіями яких є конкретні суб'єкти господарювання, за винятком державних і комунальних), необхідність їх збалансованого врахування в процесі їх державного (в тому числі нормативно-правового) регулювання;

8. Підстави виникнення, зміни та припинення: юридичні факти, що можуть бути різних видів: часто-густо це і (1) дії чи бездіяльність (як правомірні, так і неправомірні) суб'єктів правовідносин) чи (2) події (стихійне лихо, внаслідок якого було пошкоджено майно підприємця; смерть власника контрольного пакета акцій, який контролював акціонерне товариство, і спадкування таких акцій кількома особами з різними/протилежними інтересами щодо управління набутими в результаті цього корпоративними правами);

9. Г. Л. Знаменський виділяє ще такі риси господарських правовідносин, як їх складність і багатоланковість (права та обов'язки одного суб'єкта кореспондують права та обов'язки іншим/кільком суб'єктам) та їх довготривалість: господарські зв'язки зазвичай є тривалими, хоча і з певними перервами;

10. Значний ступінь державного регулювання (з боку держави із застосуванням відповідних правових форм і методів) у поєднанні з

локальним регулюванням (самими суб'єктами господарювання, власниками їхнього майна), що зумовлено, з одного боку, суспільним значенням сфери господарювання, складністю господарських зв'язків, а з іншого, - необхідністю забезпечення суб'єктам господарювання необхідного для функціонування в умовах динамічних ринкових відносин свободи вибору варіанта оптимальної поведінки, що віддзеркалюється в локальних актах (установчих і внутрішніх документах) і господарських договорах [3, с. 85-86].

Врахувати всі вищезгадані ознаки господарських відносин в одному короткому визначенні важко, тому доцільно взяти до уваги найбільш характерні.

Отже, господарські правовідносини - це врегульовані нормами права суспільні відносини, котрі виникають у сфері господарювання щодо організації та безпосереднього здійснення господарської діяльності, характеризуються особливим суб'єктним складом, поєднанням організаційних і майнових елементів, значним ступенем регулювання як з боку держави, так і суб'єктів цих відносин.

Література

1. Деревянко Б.В. Правове регулювання захисту прав суб'єктів господарювання: Навч. посібник. — Донецьк: Видавничий дім «Кальміус», 2013. — 147 с. Деревянко Б. В. Щодо напрямів розвитку господарсько-правового забезпечення сучасної економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12819/1/Derevyanko.pdf>

2. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України: / О. А. Беяневич, О. М. Вінник, В. С. Щербина [та ін.]; / за заг. ред. Г. Л. Знаменського, В. С. Щербини. — 3-тє вид., переробл. і допов. — К.: Юрінком Інтер, 2012. — 776 с.

3. Правове регулювання господарської діяльності: навч. посіб. [В.В. Мачуський, Л.О. Кожура, Ю.В. Сагайдак та ін.]; за заг. ред. В.В. Мачуського. — К.: КНЕУ, 2015. — 152 с.

УДК 346.3(043.2)

Петухова А., студентка,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Слободська І.А., ст. викладач

ПОНЯТТЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ДОГОВОРУ

Дослідження господарського договору дає можливість визначити вплив договору у сфері господарювання, осмислити підходи до